

Fig. 1. Skævinge. Ydre, set fra sydøst. E. M.1969

SKÆVINGE KIRKE

STRØ HERRED

Skønt kirken nævnes et par gange og forholdsvis tidligt i middelalderen—første gang i et brev fra 1211—14[1] — vides der dog ikke noget nærmere om dens forhold for reformationen; om en mulig *værnehelgen,* se klokke nr. 1 (p. 1475). Sognet, som indtil 1933 dannede eet pastorat med Gørløse, havde 1567 18 tiendeydere[2]. 1689 (jfr. alterstager p. 1468) overlodes pat ronats- og kaldsret af sær kongelig nåde til præsident i København Hans Nansen (d.y.)[3]. 1720 generhvervede kongen fra Chr. C. Bircherod[4] til Fraugdegård kirken med patronats- og kaldsret, hvorpå den henlagdes under rytterdistriktet[5]. 1. jan. 1875 kom den fra statskassen i privateje[6], men overgik 1. okt. 1918 til selveje. Ved kongelig resolution af 20. jan. 1933 sammenlagdes sognet med Lille Lyngby fra 1. febr. samme år.

Kirken ligger på en lav banke nordøstligt i den gamle by. Dennes stærke vækst i nyere tid har medført store udvidelser af kirkegården mod vest; et areal, som indviedes 1964, er fuldt udnyttet, og en ny udvidelse forberedes 1970. Kløvsten i blank mur, fra 18—1900'rne, hegner kirkegården undtagen på et par strækninger i syd og i nord, hvor der findes ældre, hvidtede mure; dette gælder den indvendigt næsten jorddækkede sydmurs østre del af mur-

sten og kamp, samt et stykke i nord af små, rødgule mursten og bygget med flere fladbuede spareblændinger på indersiden; det er sandsynligt, at strækningen her stammer fra 1755[7], da »nordre ringmurs lågefang blev nedtaget, hullet tilmuret og med tag tildækket«. I 1700'rne[8] var murene hængt med hulsten.

Indgange. Før nordre låge flyttedes 1755, var den en portal med muret bue, mens østre låge 1773 kun havde teglhængte piller[7]. Nu er begge kun åbninger i muren, og i syd findes en nyere låge, der har tremmefløje mellem rødstenspiller med tegltækte sadeltage.

†*Kirkelade.* I kontrakten om tårnet 1614[9] (p. 1460) var indbefattet nedrivning af kirkeladen og stenenes anvendelse til byggeriet.

Et †*halsjern* med kæde nævnes i inventariet 1764[10].

Et *ligkapel* og et *materialhus* i sydvest skænkedes sognet af kammerråd, postholder Ole Larsen i 1901[11].

†*Trækirke.* 1952 blev der som underlag for et muret tympanonfelt i kirkens syddør afdækket en 30—40 cm bred og over 10 cm tyk stavplanke med flad underside, krum overside og not i begge kanter (sml. fig. 14). Det er sandsynligt, at den har været vægplanke i stenkirkens forgænger. Til samme kan muligvis henføres et enkelt stolpehul (diameter 44—50 cm), der blev iagttaget ved uddybning af den gamle kaloriferegrav lige øst for døren 1964; hullet fandtes 88 cm fra sydmuren og 82 cm under nuværende stengulv.

Kirken består af kor og skib, antagelig fra 1100'rne, en middelalderlig vestforlængelse, hvorover et tårn fra 1614, og i syd et våbenhus fra o. 1500—50. I nord er der to eftermiddelalderlige tilbygninger: ved koret et sakristi, opført 1758 som gravkapel, og ved skibet en korsarm fra 1935. Et †tårn forsvandt 1614. Orienteringen har stor afvigelse til syd.

Den romanske kirkes materialeblanding og teknik kan formentlig tages til indtægt for en datering til 1100'rnes 1. halvdel. Murene er sat af små og mellemstore *rå kampesten* i jævne skifter og med forholdsvis høje *hjørnekvadre* af ringe tykkelse, glathugne i de to façadeplaner, men ellers uden afrettede kanter; de fleste er af *granit,* resten af *sort kalksten, jernal* og *kridt;* det sidste materiale er enerådende i døre og vinduer. Kvadrene fra skibets vesthjørner er udflyttet, da skibet forlængedes. Rester af oprindelig murbehandling med bredt udglattede fuger og *kvaderridsning* ses bag våbenhuset; herover ligger et lidt yngre, groft pudslag. Et sokkellignende fremspring lige vest for syddøren skyldes snarest uregelmæssigheder i murværket. Den romanske murhøjde målt over terræn ved skibets sydøsthjørne er ca. 4,2 m.

Vinduer og døre. Det eneste oprindelige vindue er korets nordre, hvis top sidder ca. 40 cm under murkronen; det er udvendig 64 cm bredt og kun ca. 75 cm højt. Vinduets halvrunde bue er udhugget ikke blot i de tre kileformede

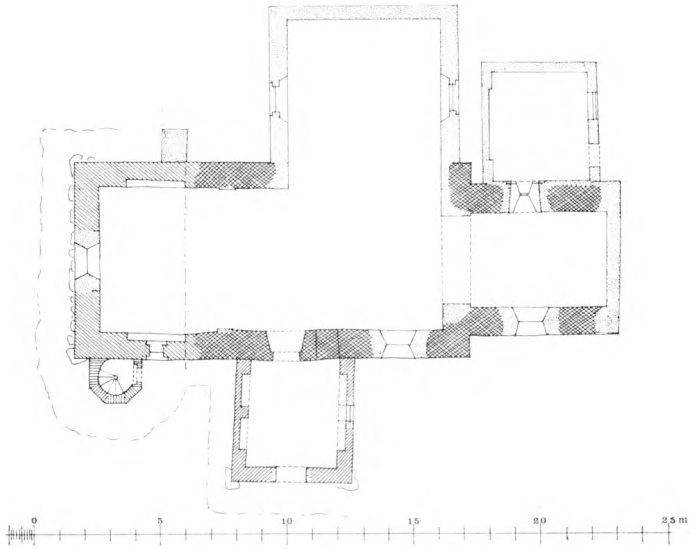

Fig. 2. Skævinge. Plan. 1:300. Målt 1957 og tegnet 1970 af El. M.

dæksten, men også i de to kvadre, som danner de lodrette karme, og derfor findes der mod sædvane ingen vandret vederlagsfuge for buen[12]. Den kraftigt skrånende sålbænk har været af kampesten og mørtel. I den 35 cm brede lysning er der rester af en indmuret *vinduesramme* med en 54x28 cm stor, rundbuet lysåbning, der synes at have været delt af en lodret og en vandret sprosse. Rammen, som i ydersiden har en ganske lille glasfals og vistnok spor efter vindjern, er lavet af fire egebrædder, der er bladet sammen og i hvert hjørne sikret med to nagler.

Syddøren er rundbuet og forsynet med et muret spejl, der hviler på en genanvendt notplanke (p. 1458). Som almindeligt ved nabokirkerne er spejlet forsænket svagt i forhold til ydersiden, meget i forhold til indersiden. De anvendte kridtkvadre varierer en hel del i størrelse. Norddøren må senest være forsvundet 1935.

Den oprindelige *korbue* (sml. fig. 10), der ifølge kaldsbogen kun var 162 cm bred, rundbuet og forsynet med hulkantede kragbånd, blev udvidet 1935.

Tilføjelser og ændringer. Vestforlængelsen er middelalderlig, men som de mange paralleller i amtet vanskelig at tidsfæste nøjere. Sylden, der består af delvis kløvede og rejste kampesten, er næsten skjult af en stor og bred, cementeret kampestensforstærkning fra nyere tid. Til hjørnerne har man benyttet skibets romanske hjørnekvadre og indvendig en del kampesten, men ellers er murværket af ret små, hårdtbrændte munkesten i munkeskifte (25—26 x 11,5—12x7—8 cm); en muligvis oprindelig rygfuge ses bag det yngre trappehus. Indvendig er de tre mure forsynet med store, rundbuede spareblændin-

ger analogt med dem, der findes i mange tårnrum, men de tynde mure udelukker antagelig, at forlængelsen kan være rejst som underdel til et tårn (sml. p. 1461). Den vestre spareblænding er tilmuret, og her findes nu et stort, rundbuet vindue fra o. 1895; i den søndre blænding sidder et oprindeligt vindue, lille og rundbuet, med ydre og indre fals. Rummet synes altid at have haft bjælkeloft i højde med skibets (sml. kalkmalerier p. 1463). Før det nuværende tårn rejstes over rummets vestre del, var forlængelsen inddraget under skibets tag, og rester af taggavlen tegner sig endnu i tårnets vestmur.

Våbenhuset er af meget store munkesten i munkeskifte og med midtridset fuge. Den fladbuede dør i spidsbuet spejl er nyere ligesom hele taggavlen. Rummet er udformet med to fladbuede spareblændinger i hver flankemur ganske som ved mange nabokirker; nyere[13], bejdset bjælkeloft og gulv af gule flensborgsten på kant.

Tårnet er opført 1614 af Bastian murmester fra Helsingør, der også må have ansvaret for det tilsvarende tårn i Ølsted (Strø hrd.). Begge steder er tårnene af bredde som skibet og rejst over vestre del af en forlængelse. Bastians kontrakt på 652 mk. omfattede foruden tårnbyggeriet nedrivning af kirkeladen, hvis sten skulle benyttes, og for yderligere 16 mk. skulle han nedtage klokkerne og det gamle tårn. Til murmesteren og hans folk lejedes otte senge i 18 uger[9]. Stenene fra kirkeladen er benyttet til tårnets mellemstokværk og mindre sten, antagelig dem, der hentedes ved Abrahamstrup (Jægerspris) og Sundby færge, sidder i klokkestokværket, overalt formuret i krydsskifte. Tårnbyggeriet er gennemført, uden at der synes at være sket noget indgreb i selve kirkerummet (jfr. kalkmalerier); efter fjernelse af taget har murmesteren ført forlængelsens tre mure videre op samtidig med, at han over skibet spændte en stor, spids aflastningsbue, som bærer tårnets østmur. Mellemstokværket har to små, nyere lysåbninger i vest[14], og aflastningsbuen er lukket med en bræddevæg ind mod skibets loft. Klokkestokværket har mod nord og syd et par glamhuller, der holdes sammen af kvartrunde kragbånd i vederlagshøjde; også øst- og vestmuren har hver to glamhuller, men de er bredere og tvillingdelte af to mindre glamhuller med kvartrunde kragbånd; alle åbningerne er rundbuede og forsynet med dobbelte halvstensstik. I rejsehøjde krones murene af en gesims (retkant under kvartrundt led), der i de nord-sydvendte gavle danner fodlinie for en renæssancedekoration: fire kvartrundt afsluttede blændinger mellem fem pilastre kronet af en afdækning svarende til tårnets hovedgesims og med hver sin lille, murede tinde.

Det udvendig femsidede, indvendig runde *trappehus* hører sammen med tårnet og er muret af lignende materialer, nederst genanvendte munkesten, foroven små sten; gesims og tegltag afløste 1738[7] et bræddetag. Underdøren i øst er rundbuet, spindelen rund og loftet af fladbuede binderstik.

M. Mackeprang 1922 E. M. 1969

Fig. 3—4. Skævinge. Ydre, set fra nordvest for og efter opførelsen af korsarmen 1935.

(†)*Gravkapel,* nu *sakristi.* Ifølge indberetning til Hoffman fra sognepræst E. W. Qvist 1758 havde sidstnævnte samme år for sig og sin familie ladet opføre et grundmuret, åbent begravelsessted af facon som et sakrisli eller kapel[15]. Den lille, uanselige bygning er opført af rødflammede sten, med gavlkam i stromskifter, fod- og toptinder samt en med stigende fladbue afdækket dør til koret (se dørfløj p. 1472). 1823 afstod arvingerne begravelsen til kirken, der ønskede rummet indrettet til sakristi[16]; det skete 1839[17]. Nu har bygningen retkantet dør og fladbuet vindue mod øst, og et bjælkeloft, der tidligere har været gipset.

Den store *korsarm,* der 1935 (arkitekt C. Lundqvist, Hillerød) rejstes på skibets nordside, er af røde sten og forsynet med en gavl, der efterligner tårnets. Det indre, som ved nedrivning af skibets nordmur blev åbnet fuldstændig mod skibet, har bjælkeloft. — I forbindelse med korsarmens opførelse udvidedes korbuen (sml. p. 1459).

Det †*tårn* med klokkerne, som Bastian murmester nedtog 1614 (p. 1460), har ikke efterladt sig spor; måske har det været en tagrytterlignende opbygning over vestenden af skibet.

Tagværkerne var 1645[18] så medtagne, at man frygtede, de skulle falde ned

Fig. 5. Skævinge. †Kalkmaleri på skibets nordvæg. Efter akvarel af J. Magnus-Petersen 1889, i Nationalmuseet (p. 1466).

og knuse bjælkerne; derfor måtte de fornyes, men det var endnu ikke sket 1668[19], da de repareredes med tre stykker egebjælker. Det er muligt, at de gamle egetagværker bevaredes indtil de nuværende, af fyr, opsattes omkring 1868—69 [20].

En række *istandsættelser* gennem 18—1900'rne præger den nuværende bygning. 1821—27[21] gipsedes lofterne, der 1722[7] omtales som klædt med panel, 1874 fik koret sit nuværende gulv, og 1889[14] støbtes der et tykt lag under den søndre stolerække i skibet. Omtrent på samme tid ombyggedes korets østmur og taggavlen over triumfmuren; nye blyindfattede ruder indsattes overalt, og de tidligere pudsede og hvidtede ydermure afrensedes.

Kirken står nu i blank mur med undtagelse af sakristiet, røde tegltage og store rundbuede, smigede vinduer med blyindfattet katedralglas. Lofterne er 1952 (arkitekt Rolf Graae) befriet for gips og står nu med synlige bjælker og bejdsede brædder. Gulvet i koret er lagt af røde og blå lerfliser, skibets midtgang, nordre stolerække og korsarmen har gul-sort murstensgulv i mønster, søndre stolerække derimod brædder. En istandsættelse af det indre er under forberedelse.

†*Vindfløj.* 1775[7] blev den forfaldne fløj nedtaget og solgt.

E.M. 1947

Fig. 6. Skævinge. Vestforlængelsen, set mod nordvest. Malerierne forestiller Holger Danske og Burmand (sml. fig. 7—8).

KALKMALER IE R

I kirken ses nu kalkmalerier fra o. 1550 på skibets nordvæg og nordre del al vestvæggen i den middelalderlige vestforlængelse (jfr. p. 1460). Billederne blev opdaget ved restaureringen i slutningen af 1800'rne; de undersøgtes og restaureredes af J. Magnus-Petersen[22] trods modstand fra sognepræsten, der fandt dem uden kunstnerisk værdi og mente, at de kolossale figurer var alt for store i forhold til væggenes højde og det lille kirkerum[11].

Samtidig fandt Magnus-Petersen fragmentariske og utydelige rester af kalkmalerier fra yderligere to perioder: på triumfvæggens vestside og på den østlige del af skibets nordvæg. Førstnævnte daterede han til o. 1200, de sidste til o. 1480. Kun nogle dekorative borter på triumfvæggen istandsattes (sml. lig. 10), og disse forsvandt 1935, da korbuen udvidedes. Dårligt bevarede renæssancedekorationer på skibets sydvæg havde murerne allerede overpudset for Magnus-Petersens ankomst 1889.

På *vestforlængelsens* nordvæg og nordre del af vestvæggen findes malerier

(fig. 6—8), fra o. 1550, usædvanlige ikke alene ved deres alder og emnevalg, men også ved figurernes umådelige størrelse, det ene dog nok en følge af det andet. Dekorationen består af to store figurer, hvoraf den ene ifølge indskrift er Holger Danske[23], desuden to mænd, der kun når de første til livet, og over deres hoveder, dækkende væggen mellem de store figurers overkroppe, dekorativt bladslyngværk, hvori er anbragt en lille, svævende engel og en drabelig drage. Ifølge Magnus-Petersens beretning var der på søndre del af vestvæggen, som pendant til Holger Danske, en tredie stor figur, der var iklædt rustning og havde et stort slagsværd i højre hånd og en turnérlanse i venstre. Foran hans venstre ben læstes på resterne af et skriftbånd: RIS. .
Figuren var så medtaget, at den end ikke kunne aftegnes.

Fig. 7. Skævinge. Kalkmaleri på vestforlængelsens vestvæg, se billedunderskrift til fig. 8.

De to bevarede storligurers fødder er skjult under vægpanelet. Holger Danske, i dragt fra Christian III.s tid, holder et sværd løftet foran sig i sin højre hånd, med venstre fatter han om en lanse. Til højre for hans højre ben ses et skriftbånd med renæssanceversaler: »Holger Dansck« (fig. 7).

Den anden kæmpefigur, der formodes at forestille hedningen Burmand, som Holger Danske kæmpede imod, er i rustning og har turban på hovedet. I venstre hånd holder han et sværd, i højre en lanse, lidt kraftigere end Holger Danskes. Den øvre halvdel af væggen mellem de to kæmper smykkes af bladværk med mange stiliserede blomster og drueklaser på små stilke. Nærmest Burmands lanseod, oppe under loftet, ses en plettet drage med flagermusevinger og den lange tunge ud af gabet. På væggens nedre halvdel mod syd, som pendant til Burmand, blot halvt så stor og iført tidens modedragt, står en mandsperson, der i den højre løftede hånd svinger en kølle(?) over sit hoved, i venstre holder han en æglignende genstand. Over ham, mellem bladrankerne, svæver en engel med et lille kors på hovedet, og over den ses et skriftbånd med: . . .widen: hellgand (den Helligånd). . med thegh: (med dig). I væggens spareblænding er fremstillet to personer. En mand i rejsedragt holder en stor, løftet kølle i sin venstre hånd. I en rem om halsen og over venstre skulder hænger noget, der nu er opmalet som et skjold med lansesnit[24]. Med højre hånd peger

Fig. 8. Skævinge. Kalkmaleri på vestforlængelsens nordvæg. Efter akvarel af J. Magnus-Petersen 1889, i Nationalmuseet (p. 1464).

han på en nøgen skikkelse, af Magnus-Petersen opfattet som en djævel, der med venstre hånd holder et bæger eller en skål hen mod ham. Højre hånd holder et spejl eller en maske, der dækker brystet. Fremstillingen kan tolkes som den fra folkeeventyr kendte situation, hvor helten gennemskuer en fristende heks, der så bliver nødt til at vise sit sande åsyn.

Magnus-Petersens akvareller og indberetning viser, at kalkmaleriernes farver var brune, gulbrune og blågrønne; bladværket var gulbrunt og blågrønt. Den nøgne person var kun gengivet i streg. Nu står de i gråt og gulbrunt; dragen med rødbrune prikker.

†*Kalkmalerier.* På *triumfvæggens vestside,* o. 1275(?), senromanske. Under loftet sås en dekorativ bort bestående af forbundne cirkelfelter, hvori et firkløverlignende ornament; i sviklerne mellem cirklerne to eller tre blade. Vinkelret herpå løb to borter, een på hver side af korbuen, ned til gulvet. Deres udseende svarede til ribbedekorationen i tårnrummet i Søborg kirke (p. 1119) og bestod af en række hjerteblade, hvori en treklover. Om farverne vides kun, at bunden var gul; ornamenterne ser på Magnus-Petersens akvarel ud til at stå hvide med rød indramning. Over korbuen fandtes svage spor af en mandorla, hvori

Fig. 9. Skævinge. Indre, set mod øst, efter korsarmens opførelse. E. M.1969

en siddende person (formentlig en majestas-fremstilling); af de flankerende figurer har akvarellen kun antydning af en svævende eller halvt knælende skikkelse i langt gevandt (Maria eller en engel) mod nord; mod syd har da været fremstillet enten Johannes Døberen eller en anden engel. Umiddelbart syd for den lodrette bort har akvarellen konturerne af en stående skikkelse med lang stav i højre og udstrakt venstre hånd; desuden er både en bispehue og en stola antydet.

På *østre del af skibets nordvæg*, fra 1400-tallet(?). På væggen sås to forskellige scener over hinanden; øverst formentlig nadveren, nederst kvinderne ved graven (fig. 5); til venstre to kvinder, til højre englen bag den arkadedekorerede sarkofag[25]. På baggrunden fandtes stjerner og under den vandrette dobbeltstreg, der skilte de to scener, en række sammenhængende rundbuer.

På *triumfvæggen,* ifølge Magnus-Petersen fra 1600-tallets slutning eller senere. Over de ovenforomtalte romanske malerier fandtes flere lag hvidtning, og på et af de yderste lag sås en dekoration af ensartede store, efter restaurators mening smagløse, snirkler malede med sort på hvid grund.

Om altertavlen malede Hans Nielsen, Ganløse, 1745 et blåt gardin på væggen[7].

Fig. 10. Skævinge. Indre, set mod øst, før korbuens udvidelse 1935. Hude fot.

INVENTAR

Oversigt. Af middelalderligt inventar er nu kun den romanske granitfont bevaret. Fra slutningen af 1500-tallet stammer alterbordsforsiden, mens prædikestolen og antagelig også stolestaderne er fra tiden omkring 1620; altersølvet er knap hundrede år yngre, og altertavlen med maleri af C. W. Eckersberg er fra 1833. Dåbsfad og -kande er også fra 1800-tallets første halvdel. Den ældste klokke er fra 1516, støbt af Fastenowe, den yngste fra 1848. 1829 restaureredes kirken; 1850 bemærkede Mynster i sin visitatsdagbog, at kirken vanziredes af pulpiturer, men var anstændig. 1869 henstillede synet, at alt træværk opmaledes med egefarve. Det skete få år senere. Kirken står endnu med denne farve, men et restaureringsforslag er indsendt foråret 1970.

Alterbord (sml. fig. 9), nyt, op ad korets østvæg, dækket af *panel* fra o. 1550—75, af fyrretræ, 189x92 cm. Kortsiderne er glatte, mens forsiden smykkes af fyldinger med kraftige profiler. Midt i hver af de otte fyldinger ses spor af en dekoration, en større rhombe uden om en mindre, den større med indridset kontur. Dekorationen har sandsynligvis været indrammet af ægte eller malede profillister (sml. Snostrup, Ølstykke hrd.). Panelet står nu i blankt træ; 1922 fandtes på siderne spor af rød og grå farve.

†*Alter klæder,* alle de nævnte har været af rødt fløjl med sølv- eller guldbrokade[26]. En †*alterdug* af fint lærred med kniplinger købtes 1798 hos Hertz Michel, Hillerød[17].

Altertavlen (sml. fig. 9) er et maleri, 131 x 102 cm, forestillende den vantro Thomas, malet 1833 af C. W. Eckersberg[27], der fik 420 rdl. for billedet, som var bestilt af bygningsinspektor Friis. Samtidig, forgyldt ramme med stukdekoration og malede skablonranker i smalle fyldinger i postamentet, til siderne og i den lave trekantgavl (svarende til Røsnæs, Holbæk amt)[28].

Om den tidligere †*altertavle* vides kun, at Hans Nielsen, Ganløse, 1745 renoverede den med guld, farver og forgyldte inskriptioner samt forbedrede skilderiet i den midterste fylding »i sin maling«[7].

Altersølv. Kalk og disk, ifølge regnskaberne købt 1744 hos guldsmed Christian [d. e. Christoffer] Joensen, der fik den gamle kalk på 25 lod 2 y_2 kvint i stedet; det nye sæt vejede 36 lod 2½ kvint[7]. Kalken svarer nøje til Fredensborgs (p. 827), blot prydes bægeret af Christian VI.s kronede spejlmonogram. På fodpladen fire stempler, mestermærket C I over 1734, Københavns mærke 1744, guardeinmærke for P. N. v. Haven og månedsmærke (løvens tegn). På fodpladen over for stemplerne er indprikket: »Ao 17: Schievinge Kircke 44«. Højde 21,7 cm. Den glatte disk, 13,5 cm i tvm., har cirkelkors på randen.

Oblatæske, 1957. Inventariet 1805 opregner en »guldrandet« †*trææske;* den var opslidt 1809[29]; 1825 anskaffedes en ny[30].

Vinkande af københavnsk porcelæn, sort med guldkors, nævnt 1841[29].

Sygekalk, -disk og †*vinflaske* med oblatskruegemme bestilt 1729; det hele vejede 20½ lod og havde det kongelige navn graveret. Den gamle kalk leveredes »derimod«[7]. Sættet svarer nøje til Blistrup kirkes, der købtes 1725 hos Niels Jonsen (p. 1269 med fig. 11). På kalken Københavns mærke 1730, mestermærke N I i hjerte over 17??, antagelig også for Niels Jonsen (Bøje p. 63), guardeinmærke for v. Haven og månedsmærke (vædderen). Den tilsvarende disk har samme stempler og årstallet 1725 i mestermærket bevaret. 1746 gjordes et nyt *futteral* til sygesættet[10].

Alterstager (fig. 11) skænket 1696, men antagelig et halvt århundrede ældre. De minder meget om stagerne i Farum (Ølstykke hrd.), der ifølge denne kirkes regnskaber købtes 1650[31]. På skaftleddets flade midtprofil ses et rektangulært hak, som viser, at stagerne har mistet et skjold. Nederste rundled har en primitivt graveret kursivindskrift: »Gud til Ære og Skevinge Kircke til Sirat haver Estats, Justits og Commerci Raad og Præsident udi Kiøbenhaufn weledle og welbeurdige Hans Nansen Patron her til Kircken gifved disse Liusse Stager til Skevinge Kircke 1696«[32]. På fodens nederste, flade led, på en skaftprofil og på lyseskålens overside er der en prikket bølgeranke. 1884 afpudsedes og poleredes stagerne, og »brikken under alterstagen« fornyedes[33]. Året efter ombyttedes beholdere af imiterede bliklys, hvori sattes almindelige meget tynde stearinlys, med tykke alterlys[20]. Synet fandt disse bliklys »temmelig uskønne, da den hvide maling let antager en gulgrå farve, og de tynde lys

E. M.1947

E.M. 1970

Fig. 11—12. Skævinge. 11. Alterstage, skænket 1696 af Hans Nansen (p. 1468). 12. Dåbsfad 1828, med mærke for Peter Benjamin Reisz (p. 1470).

kun giver et meget svagt blus«; trods kirkeejernes besværinger fastholdtes ministeriets udsættelse[11].

1568 købte Anders Pedersen, kirkeværge i Skævinge, to †messing*lysestager,* som fandtes i Helliggejsthus i Helsingør; de var gamle og duede ikke meget[34]. Om kirkeværgen købte stagerne til kirken eller sig selv, kan ikke afgøres.

Krucifiks (fig. 13) vistnok fra o. 1300. Figuren, der kun er 36 cm høj, hænger i skråt strakte arme. Hovedet er faldet ned på højre skulder. Hageskægget har et lille indsnit ligesom de nogenlunde samtidige krucifikser i Ramløse (p.1352), Strø (Strø hrd.) og Oppe Sundby (Lynge-Frederiksborg hrd.), samt krucifikset på altertavlen i Vellerup (Horns hrd.), som med sit nedfaldende hoved nok er det, der kommer Skævinges nærmest. Tyk overmaling slører detaljerne; håret kan næppe ses, kun en bølget lok, der ligger hen over venstre skulder. På brystkassen ses de nederste ribben markeret; lændeklædet har en stor, overfaldende snip i venstre side og en mindre bag højre knæ. Fødderne er korslagte.

Korset, der ligesom figuren er af eg, er 91 cm højt; korsarmene er (senere?) skråt afhøvlede. For enderne og i korsskæringen er der kvadrater med malede fremstillinger af evangelistsymbolerne fra o. 1700; korstræet er sort og Kristusfiguren bronzeret. 1844 forgyldte maler Woldsted, Hillerød, en Kristusfigur med et kors med fire små malerier[17]. Over korbuen, mod skibet.

†*Røgelsekar* nævnes i inventariet 1764[10], men med den tilføjelse, at det ikke har været ved kirken i al den tid nedskriveren har været der.

Messehagler. Kirken ejer to nyere hagler, en grøn og en rød. †*Messehagler.* En brun, blomstret damaskes messehagel nævnes i inventariet 1620[9], derefter omtales kun hagler af rødt fløjl[35].

En †*kirkebog* skænkedes 1701 af patronen, kaptajn Carl Christian Bircherod[15].

Alterskranke, 1922, af poleret eg, med slanke balustre. Skrankens form ændredes 1935. 1729 bekostedes et †*jernrækværk* med syv loddede jernknapper til alterfoden; samme år var knæleskamlen for lille og brøstfældig, hvorfor den blev omgjort i femkant. 1745 maledes skranken sort med gule knapper[7].

Døbefont (sml. fig. 10), romansk, af granit, hørende til Roskildetypen med en tovstav under mundingen og i øvrigt glat. I bunden tilmuret midtafløb. Stækt ophugget. 72 cm i tvm. Foden er fra 1935[36]; den gamle, der har typens sædvanlige form og en til kummens afløbshul svarende vandret rille, som fortsætter ned ad siden, er siden 1950 opstillet i våbenhuset[37]. Selve fonten står lige vest for korbuen. 1745 maledes og marmoreredes fonten og dens †*dæksel* af Hans Nielsen, Ganløse; synet ønskede farven fjernet 1864, men det skete først 1889 i henhold til ministeriets cirkulære. Endnu anes spor af farver. 1885 ønskede synet fonten renset og forhøjet, samt »grundlagt« med beton[20]. Fontelåget nævnes sidste gang 1804[29].

Dåbsfad (fig. 12), 1828, af tin, med graveret, storbladet ranke på sort bund inden for den ophøjede, bredt riflede kant. 63,5 cm i tvm. I bunden graveret Frederik VI.s kronede navnetræk, årstallet og »Skævinge Kirke«. Under bunden stempel med svævende engel og P B R for Peter Benjamin Reisz[38]. †*Dåbsfad* af tin var skænket 1675 af prins Georgs kammerskriver, L. L. Schiering og hustru Karen Rosenmeyer[15]. Inventariet 1806 nævner et gammelt, ubrugeligt døbefad hvis malmart ikke kendes[29], måske dette?

Dåbskande anskaffet 1849[39], af tin, med graveret årstal og »Skjævinge Kirke 1849«. En anden kande, ligeledes af tin, var købt sammen med fadet 1828[38], men 1843 var den stjålet[29].

Prædikestol ret nøje svarende til Torups (Strø hrd.) fra 1620 og Annisses (p. 1378); stolen i Skævinge er den af de tre, der i tidens løb har taget mest skade, idet den kvaderlignende intarsia, der på stolene i Annisse og Torup danner baggrunden for fyldingerne, er forsvundet, ligesom storfelternes dekorative, symmetrisk opbyggede intarsiadekoration er blevet overmalet og erstattet med evangelistfigurer skåret efter Thorvaldsens. Stolen står nu egetræsådret med mørk og lys intarsia, der ligeledes er malet, samt sorte og forgyldte lister. 1745 renoverede Hans Nielsen, Ganløse, stolen med guld og farver samt »lehnværket«, hvorpå sattes inskriptioner[7]. 1935 sænkedes stolen 40 cm og samtidig fjernedes det karakteristiske nederste fremspringende hulled over et smalfelt, ligesom den flade underbaldakin afsavedes og erstattedes af en muret cementblok. Fra denne tid stammer også opgangen.

Fig. 13. Skævinge. Krucifiks (p. 1469). M. M.1922

Den oprindelige himmel, nu uden topstykker og nedhæng, er sekssidet med tandsnit-æggestavfrise svarende til stolens og et englehoved på undersiden. Farverne svarer til stolens; i frisefelterne er nyere skablonmønster malet.

†*Timeglas* købtes 1740 hos sejlmager Lars Bendsen i København; smeden i Skævinge gjorde et jernrækværk dertil[7]. Ved kirkens hovedreparation 1827 blev det nedtaget men ikke genopsat af murerne, »var heller ikke nødvendigt«,

meddeler inventariet[40]. 1836 omtales et, der var ubrugbart og i stykker; først 1844 førtes det til afgang[29].

Stolestaderne (fig. 14) er snarest fra o. 1620. En datering er vanskelig (jfr. Tjæreby p. 1404), men sammenligning med prædikestolen og andre stole i amtet gør det rimeligt at datere dem ret tidligt. Gavlene smykkes af halspilastre med skællagte skiver og bosseprydet postament og frise; over pilasteren er der et felt med buetunget fylding. Foroven en brudt trekantgavl svarende til prædikestolsfelternes. Der er 15 stader i sydsiden og 13 i nord; bevaret er desuden indgangspanelet og en stor del af de gamle ryglæn, der ved restaureringen 1935 stilledes på skrå. Ved en tidligere lejlighed er bagsiden vendt fremad. Den eneste bevarede dørfløj sidder i den under prædikestolen 1869 indrettede *degnestol*[20] og har arkade med slyngbånd på pilastre og bueoverligger. De oprindelige indgangspaneler har fyldinger med hammerudvidelser adskilt af pilastre med skællagte skiver svarende til stolegavlenes. Foroven gesims som prædikestolens.

1827 blev siraterne taget af de bageste stole og brugt til at reparere de forreste med[29]. Stolene står nu egetræsmalede med lidt sort på pilastre og tværgående lister samt, i buetungefeltet, malet intarsia svarende til prædikestolens, således som synet 1869 ønskede alt kirkens træværk malet[20]. Under egefarven skimtes en lyseblå maling, muligvis fra Hans Nielsens staffering 1745[7], eller fra maler Woldsted, Hillerød, der 1844 malede samtlige stolestader, pulpituret og loftet derunder, prædikestolen og det meste af kirkens øvrige inventar[17].

†*Skab.* Et †skab til bøndernes gevær er nævnt 1661[19].

Pengeblok, 1700'rne, jernbundet, på ligkapellets loft (sml. iøvrigt p. 1453).

En enkel *pengetavle* lå 1922 bag altret. 1764 ejede kirken tre kollekttavler[10], 1844 maledes tre nye »ombærende tavler« af maler Wolsted fra Hillerød[17].

Dørfløj, 1758, med kvadratisk barokfylding forneden og vindue med fire runde jernstænger på hver led foroven. Samtidige bukkehornshængsler og *lås.* Egetræsmalet. Mellem kor og sakristi.

†*Pulpitur.* På våbenhusloftet lå 1891 stykker af to stolper fra et pulpitur med årstallet 1673. I øvrigt er pulpiturer omtalt i forbindelse med præstefamiliens lukkede stol fra 1745 og i Mynsters visitatsbog[41], hvor kirken 1850 siges at være vansiret af pulpiturer »men anstændig«. 1935 fjernedes et pulpitur i kirkens vestende[36].

En †*lukket stol* til præstens familie indrettedes 1745 af snedker Jens Christensen, Farum; den opsattes i forlængelse af mandspulpituret i skibets nordside og var seks alen lang og to alen tre kvarter dyb. Den hvilede på piller, havde dobbelt gulv og fyldingspanel mod skib og kor, derimod kun glatte brædder ind til det gamle pulpitur. Indgangen var fra kirkegården, gennem en flammeret dør ad en opgangstrappe med repos. Året efter måtte snedkeren rette en mangel ved pulpituret og murmesteren indhugge karmen i muren, så

Fig. 14. Skævinge. Stolestader og syddøren med stavplanke (p. 1472, 1458). E.M. 1970

at den havde bedre beskærmelse for regnen, hvorefter snedkeren rettede noget ved trappen[7]. Dernæst kunne Hans Nielsen fra Ganløse male den med fine farver og marmorering i fyldingerne. Da kirkeloftet i 1820'rne blev forskallet og gipset, måtte overdelen af den lukkede stol tages ned og atter sættes op[21].

1833 anskaffedes en ny trappe til pulpituret, hvortil der i flere år ikke havde været nogen opgang[29]. 1867 ønskedes den dør på kirkens nordside, hvorigennem der var adgang til det af præstens familie benyttede pulpitur, tilmuret, da den forårsagede træk; det skete året efter, uden at der var tilvejebragt en ny opgang til pulpituret[20].

Orgel 1935, fra Marcussen og Son, Åbenrå, med manual, pedal og syv stemmer. I tilbygningen ved nordvæggen. 1891 købtes det gamle orgel fra Farum kirke; det repareredes af orgelbygger Busch, København, og anbragtes på et pulpitur i skibet[36].

Fire *salmenummertavler* til skydenumre. 1804 anskaffedes til Skævinge og Gørløse kirker to store tavler og fem mindre samt kasser til numrene[29]. De svarer nøjagtig til tavlerne i Lille Lyngby (Strø hrd.). 1844 maledes en stor og tre noget mindre tavler og 120 brikker sorte af maler Woldsted, Hillerød[17].

Kirkestævnetavle, lille, sort med hvid skriveskrift. Henlagt i sakristiet.

Tre *lysekroner,* nyere.

Ti *lyseskjolde* (fig. 15), barokke, o. 1700, otte af messing, to af kobber. To af skjoldene er cirkulære med hjerteformet dekoration, resten ottekantede, deraf to med rundt overstykke hvori hjerte og to med ottekantet overstykke, de øvrige har intet overstykke. Alle skjolde har borter med drevne vindrueklaser, samt runde og ovale bosser. To i koret, fire i tilbygningen og fire i skibet.

Regelmæssige †*hatteknager* ønskedes 1869 anbragt ved mandfolkestolene; ønsket opfyldtes inden for de næste ti år[20].

Sejerværk[48] i jernramme, samlet med kiler. Højde 100 cm, bredde 51 cm, længde 80 cm. De fire hjørnestivere og de to midterstivere på langsiderne forlængede til udadbøjede ben. Hjørnestiverne er desuden forlængede opad til 15 cm høje pyntespir, udformede som dobbeltvolutter. 1 sydøstre hjørnestiver et jernværkstempel. Døgnværk og timeslagværk anbragt med akslerne i forlængelse af hverandre og med værkrammens lodrette centralstiver fælles for begge værkers taplejer. Stiftgang med kort pendul, på hvis linse måske læses AM. Stokkedrev. Trævalser med hesteskoformede spærhager. Optræk med udveksling vinkelret på valsen. Nyere snoretridser, men gl. styreruller af træ på urhusets tag. Lodderne er jernvægtlodder, det ene med Christian V.s monogram[49]. Gangværkets mellemhjulsaksel af særpræget balusterform. Slagværket har vist opr. vindfang med runde vinger; ifaldsarmen er påfaldende kraftig; hjerteskiven synes fornyet. Ensidigt anbragt udløsningsmekanisme. Slagværksudløsningsstift med bøsning på eger. Der synes at være spor af udløsningsstift på de tre andre egre. Seks hammerstifter med bøsninger og blindfælg. Gl. slaghammer. Noget fornyet viserværk. Den kvadratiske *skive* på tårnets sydfaçade har malet årstal 1926 og nu to visere, måske med genanvendte dele af ældre »stiv« viser[50].

Centralstiveren bærer i form af et tilnittet hul spor af det nederste leje for urets oprindelige spindelgang. Måske vidner en udlapning lige under den nuværende palletaksel (tidl. hageaksel) om det øvre spindelleje.

Værket, der er stærkt udslidt og nu sættes ud af drift til fordel for et elektrisk ur, er opsat på et moderne jernstativ på tårnets sydmur. Det gamle omhyggelig udførte træunderstel står på kirkeloftet.

I sydøsthjørnet af tårnets mellemstokværk *urhus* af brædder. Væggene med dør og dørlås gamle, pulttaget og gulvet fornyet[51].

Klokker. 1) 1516, støbt af Johannes Fastenowe. Indskrift med reliefminusk-

Fig. 15. Skævinge. Lyseskjolde (p. 1474). M. M.1922

ler mellem buefriser: »Dilexcit andream dominus in odorem suauitatis iohannes fastenowe me fecit anno domini mdxvi pleban(us) matias hin(ri)ci« (»Herren elskede Andreas i sødheds duft. Johannes Fastenowe gjorde mig i herrens år 1516. Præst var M. H.«). Skilletegnene mellem de enkelte ord er rosetter eller liljelignende tegn. Tvm. 110 cm[42]. Klokken svarer til den, Fastenowe 1514 leverede til Lille Lyngby kirke (Strø hrd.) og indskriften i det store og hele til hans klokke fra 1515 i Syv kirke (DK. Kbh. Amt p. 1149). Måske har Andreas, som indskrifterne i Skævinge og Syv nævner, været de pågældende kirkers værnehelgen(?).

2) 1848, »støbt af II. Gamst og H. C. Lund, Kjøbenhavn«, efter at den lille klokke allerede 1845 næsten et par år havde været ganske ubrugelig[29]. Tvm. 65 cm.

Begge klokker nyophængt af August Nielsen, Roslev.

†*Klokker.* Ved klokkeskatten 1602 alleveredes en klokke på 304 kg[43]. Som følge af ringningen over Frederik IV. revnede den ene klokke, og ligesådan gik det, da Christian VI. døde; 1746 sendtes den mindste, revnede klokke, som vejede et skippund tre lispund ni trekvart pund, til omstøbning hos kaptajn Holtzman i København. Den nye klokke vejede 19 lispund ni pund[7].

Klokkestol til to klokker med indskåret årstal 1766, af fyr, opsat af Jens Christensen, Farum[7]; i langsiderne to store Andreaskors, i kortsiderne små, det nordre højtsiddende, det søndre lavtsiddende.

GRAVMINDER

†*Åben begravelse* på korets nordside, opført 1758 (sml. sakristi p. 1461) til den året for afdøde pastor Qvists hustru (sml. kisteplade nr. 2). 1776 opføres som indtægt 1 rdl. 32 sk. »for præstens søns indsættelse i kapellet«[44].

†*Epitafier.* 1) O. 1604, over Petrus Nicolai (Peter Nielsen), provst i Strø herred og i Schieving og Giørløs, gift første gang med Anna Pedersdatter og anden gang med Catharina Johannisdatter, som overlevede ham; han døde 29. juli 1604, 69 år gammel. Indskrift på latin. Ifølge indberetningen til Hoffman var der på epitafiet to firkantede skjolde, det ene med bomærke: lodret streg tværdelt af en kort streg med et modvendt v på hver side og uden om skjoldet bogstaverne P N H på tre sider. Uden om det andet skjold stod den anden hustrus forbogstaver K J D og indeni læstes I H S. Epitafiet hang »på nordre side mod alteret«[45].

2) 1652, over Lauritz Jørgensen Neoburg (Nyborg), sognepræst i Skævinge [† 1663]; nederst på tavlen stod årstallet 1652. Indskrift på latin[46].

Gravsten. 1634. Over ? Herløf og hustru, bekostet af deres yngste søn Christen C. Herløf 8. juli 1634. Kalksten, 140 cm bred. Nu kun tre brudstykker tilbage, af hvilke det øverste med gravskriftens begyndelse ligger foran våbenhusdøren og er helt udslidt, de to andre uden for kirkegårdens østmur, mere eller mindre udslidte. Indskrift med fordybede versaler; forneden på stenen ovalt felt med krydslagte hænder, der holder et kors og en kalk.

Kisteplader. 1) O. 1700, over Cidtzel Christophersdaatter, født i Lidøe 29. marts 1659, gift 8. juli 1675 med Jørgen Jacobsøn Meulengracht, rådmand i København, død på Lystrupgård 12. jan. 1700. Rektangulær kobberplade med affasede hjørner, indskrift med graveret kursiv. Siden 1935 i korbuen[47].

2) 1757. Mette Jens daatter Rhode, født 13. sept. 1728 i Ebeltoft, gift 12. dec. 1749 med Erich Wilhelm Quist, sognepræst til Ebeltoft, nu til Schievinge og Giørløse, † 14. aug. 1757, 28 år, 11 mdr. og 1 dag gammel. Graveret kursiv på stærkt hvælvet, oval blyplade med bladkant og kerubhoved foroven, kranie med knogler og timeglas forneden. Ophængt i sakristiet, det tidligere Quist'ske kapel (se †åben begravelse).

†»*Ligtræer«.* 1810, over Niels Jensen, 1825 over smeden Abraham Nielsen og fra begyndelsen af 1820'rne endnu et par stykker, alle kun kendt gennem kirkeregnskaberne fra den indtægt, de skaffede kirken[29].

KILDER OG HENVISNINGER

Ved embedet. Kaldsboger 1741—1858 og 1859ff. — Kirkeprotokol 1925—69. — Se i øvrigt arkivalier for Frederiksborg amt i almindelighed p. 30.

Nationalmuseet. Indberetning af J. Magnus-Petersen 1889 (kalkmalerier), J. B. Løffler 1891 (bygning og inventar), M. Mackeprang 1922 (bygning og inventar) og M. Aamann-

Sørensen 1964 (jordlag i kaloriferegrav). — Undersøgelse af Elna Moller 1947 og 1970, Erik Moltke 1947 og Marie-Louise Jørgensen 1970. Bygningsbeskrivelse ved Elna Møller, inventarbeskrivelse ved Marie-Louise Jørgensen, beskrivelse af sejerværk ved HansStiesdal.

Tegninger i NM. Tre blade kalkmalerier 1889 af J. Magnus-Petersen og et blad med forslag til anvendelse af de gamle dekorationer på triumfvæggens vestside. Plan, gammelt vindue i korets nordmur og korbue målt 1922 af Hans Hansen.

[1] DiplDan. DaRigBr. 1. rk. V, nr. 7 og 2. rk. I, nr. 232, (hvor der 1257 nævnes en sognepræst). [2] Landebogen p. 174. [3] Kronens Skøder III, 1. [4] Patronen Chr. C. Bircherod skænkede 1701 en kirkebog, se LA. Bispearkivet. 1758—59. Historiske efterretninger til fundatser af Hoffman. Tom I. Frederiksborg og Roskilde. [5] Kronens Skøder IV, 206f, jfr. RA. Rtk. Rev. rgsk. Kirkergsk. 1719—31. Rgsk. for kgl. kirker på Sjælland uden for rytterdistrikterne. [G] Jfr. LA. Kongelige bygningsinspektører. Meldahl. Domænekirkerne pk. XXII - X X I I I og LA. Sjællands stiftsprovstearkiv. Holbo og Strø hrdr.s provsti. 1864—99. Synsprotokoller for kirker og præstegårde. [7] RA. Rtk. Rev. rgsk. Kirkergsk. 1721—81. Sjællandske rytterdistrikters kirkergsk. [8] Jfr. note 7, årene 1722 og 1773. [9] RA. DaKanc. Seks års kirkergsk. [10] LA. Sjællands stiftsøvrigheds arkiv. 1764. De kgl. kirkers inventarier i Københavns, Frederiksborg og Kronborg distrikter. [11] RA. Kultusministeriet. I. dep. 1848—1916. Journalsager.

[12] Beskrivelsen bygger på indberetninger fra 1922 og 1947; supplerende undersøgelser har ikke kunnet foretages, fordi loftsrummet nu er utilgængeligt. [13] Muligvis 1844, jfr. RA. Rtk. Bygningsadm. 1841—50. Kopibog. [14] LA. Sjællands stiftsprovstearkiv. Holbo og Strø hrdr.s provsti. 1864—99. Synsprotokoller for kirker og præstegårde, året 1866. [15] LA. Bispearkivet. 1758—59. Historiske efterretninger til fundatser af Hoffman. Tom I. Frederiksborg og Roskilde. [16] RA. Rtk. 244 81. Bygningskontoret. 1782—1826. Journaler. [17] RA. Rtk. Bygningsadm. 1782—1840. Journalsager. [18] RA. DaKanc. Protokol over indlæg til registre og tegneiser samt henlagte sager. 1481 1650. 1645 juni dec. Læg: ad 1645. VI. [19] RA. Rtk. Rev. rgsk. Kirkergsk. 1661—72. Frederiksborg amt, Strø hrd.s kirkergsk. [20] LA. Sjællands stiftsprovstearkiv. Holbo og Strø hrdr.s provsti 1864—99. Synsprotokoller for kirker og præstegårde. [21] RA. Rtk. Bygningsadm. 1821—27. Beregninger og overslag over bygningsarbejder. [22] Magnus-Petersen: Kalkmalerier p. 96, se tillige Niels M. Saxtorph: Jeg ser på kalkmalerier, 1970, p. 113. [23] Allerede Magnus-Petersen har gjort opmærksom på, at Christiern Pedersen henlevede en del af sit liv i nabobyen Helsinge og ved sin interesse for Holgersagnet kan have givet anledning til billedernes udførelse. — Den rimeligste tilskyndelse er nok Christiern Pedersens udgivelse af Holger Danske krøniken o. 1534. Vistnok 1527 havde han i Paris fundet den latinske udgave af krøniken. [24] Magnus-Petersen har tolket del som en sækkepibe?, og Saxtorph, som også konservator Egmont Lind i brev af 21. aug. 1946, kalder det et skjold og gør udtrykkelig opmærksom på, at det ikke er en rygsæk. [25] Sml. tronstolen fra o. 1450, Nodebo p. 1074. [26] Jfr. noterne 7, året 1750, 10, året 1764, RA. Rtk. Rev. rgsk. Amtsrgsk. Frederiksborg amtsstue. 1800 II — 1848 II. Kirkergsk., årene 1805, 1825, 1833 og 1836 samt note 20, året 1864. [27] Emil Hannover: Maleren C. W. Eckersberg, 1898, nr. 473, jfr. RA. Rtk. Bygningsadm. 1841 -50. Journalsager, året 1849. [28] Forhæng for altermaleriet var 1870 affalmet og slidt; synet henstillede, at det blev borttaget tillige med de over altret anbragte stænger og snore. Gardinerne ved siden af altret (sml. fig. 10), der fandtes allerede 1870, jfr. note 20, bestod da på hver side af to stykker, som senest to år efter blev sammensyet. [29] RA. Rtk. Rev. rgsk. Amtsrgsk. Frederiksborg amtsstue. 1797 III — 1799 III og 1800 II 1848 II. Kirkergsk. [30] Jfr. note 29, året 1833. [31] LA. Kirkeinspektionsarkivet. 1603—1718. Farum kirkes rgsk.bog. [32] Samme år skænkede Hans Nansen også to stager til annekskirken, Gørlose (Lynge-Frederiksborg hrd.). Disse stager kan antagelig ligesom stagerne i Skævinge dateres til o. 1650, jfr. skrivelse af 15. dec. 1949 fra Henning

Hansen, København. [33] Jfr. note 20. 1832, sml. note 29, omtales stagerne og de tilhørende grønne brikker, åbenbart til at stille stagerne på. [34] LA. Hospitalsarkiver. Helsingør alm. hospitals arkiv. Helsingør alm. hospitals rgsk. 1544—75. [35] Jfr. noterne 19, året 1661, 10, året 1764 samt 29 og 17, året 1798. [36] Ved embedet. Kaldsbøger 1741—1858 og 1859ff. [37] Ved embedet. Kirkeprotokol 1925—69. [38] Hans enke fik 1829 46 rdl. for et nyt tindøbefad med kande. To år tidligere havde man afsat 90 rdl. til et nyt tinfad til dåben, jfr. note 17. [39] RA. Rtk. Bygningsadm. 1841 -50. Kopibog. [40] Jfr. note 29, året 1833. [41] J. P. Mynster: Visitatsdagbøger 1835—1853, 1937, II, 228. [42] Jfr. Uldall p. 261 og E. Gribso, i ÅrbFrborg, 1934, p. 97. [43] DaSaml. I, 100. [44] RA. Rtk. Sjællandske kontor. 1776—79. Udskrift af kirkekassens rgsk. i Københavns, Frederiksborg og Kronborg distrikter. [45] Jfr. note 15, året 1758 samt Kgl. Bibl. Additamenta. 153, fol. Lauritz de Thurah: Samlinger til en beskrivelse af Danmark. I. [46] Kgl. Bibl. Additamenta. 153, fol. Lauritz de Thurah: Samlinger til en beskrivelse af Danmark. I. [47] Pladen er skænket af rentier A. V. Pedersen, hvis mormor, der var degnekone i Skævinge, reddede den fra undergang, jfr. note 37, året 1936. [48] Urværket, det nuværende, nævnes tidligst 1720 (RA. Rtk. Rev. rgsk. Kirkergsk. 1719—31. Rgsk. for kgl. kirker på Sjælland uden for rytterdistrikterne). 1801 (RA. Rtk. 244—69. Bygningskontoret. 1782—1826. Journaler) og 1803 (note 29) repareredes det af urmager Ringstrøm, Udesundby. 1814, 1821, 1823 og 1827 repareredes det (note 29), sidst af L. Jørgensen, Hillerød. 1882 (note 20) omtales værket som så gammelt, at det i nær fremtid bør erstattes med et nyt. 1883 (note 20) nævnes atter nødvendigheden af en hovedreparation, der synes at være foretaget inden 1884. Der vides i øvrigt intet herom, men stiftgangen synes at være indsat ved denne lejlighed. 1956 (note 37) nævnes en sidste reparation. [49] 1872 (note 20) nævnes et urlod som en trækasse med sten. Det erstattes samme år (LA. Kgl. Bygningsinspektorer. Meldahl: Domænekirkerne pk. XXII—XXIII) af et jernlod leveret af P. Jørgensen, Hillerød. [50] 1724 opsattes en ny urskive af eg af snedker Christopher Quist, København; den forsynes med kobberviser med hånd og halvmåne og males af Peter Cornelissen, København, med forgyldte kgl. navne, krone og årstal (note 7). 1756 (note 7) leverer Jens Christensen en ny urskive af eg; den males af Hans Nielsen i Veksø. 1808 (note 29) opsattes atter ny urskive, der 1831 (note 17) repareres og males. [51] 1866 (note 20) siges bræddeskuret om sejerværket at være så fordærvet, at det må fornyes. Måske er de ældre dele af det nuværende urhus fra denne tid.

Fig. 16. Skævinge. Landsbyplan 1813 (p. 1457).